

Izhaja vsak petek

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4-
pololetna . . . K 2-
četriletna . . . K 1-
posamezna šte. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
na sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 7.

V Ljubljani, 12. januarja 1917.

Leto XII.

Pot v novo dobo.

»Münch. N. Nachrichten« pišejo zadnji dan preteklega leta: »Vse kaže, da se dobesedno uresničuje zadnje posledice, kakor jih je napovedal pred dobrimi sto leti Rühle von Lilienstern, učenec Scharnhorstov in tovariš Gneisenauvov, o prihodnjem stoletju: moderna vojska mora »napraviti narodne armade in ljudstvo militarizirati.« Nemški narod je že davno prešnila podreditev celoti, udana služba skupnosti, kakor ju zahteva misel o splošni vojni službi. Angleški narod pa je to skušal šele tekom sedanje vojske. Mor-da v bodoče prav to dejstvo bolj podpre mirovne temelje kakor vsi drugi predlogi, da je Anglija zadnja v vrsti narodov zdaj sama prvičkrat v novi zgodovini začutila vojskino gorje v vsej širini in globini svojega naroda. Oborožitev narodnih armad in militariziranje ljudstev pa mora prejalislej privedi do tega, da postane politika — demokratična. Ljudstva, ki se jim je naprtilo toliko groze in žrtev, imajo do tega pravico, imajo pa tudi moč za to, da si pridobijo sodelo pri državnem ustroju. Tesnejša in živahnejša je namreč postala vez med njimi in državo. Narodna in državna misel sta se globoko zajedli v najširše mase. Istočasno pa bo demokratična misel pograbila državo samo. Le majhna, nalahna predigra je bila to, ko si je nemški državni zbor priboril ob privolitvi novih ljudskih bremen nekaj novih pravic (parlamentarno kontrolo zunanje politike v posebnem odseku!) To ni nobeno plačilo za žrve — zanje res niti ne more biti »plačila«: ampak le naravno posledico dejanj in bridkosti našega naroda moramo zreti v pravicah, ki jih hočemo zanj v bodoče izsiliti v političnih bojih.«

To so dobre in umestne besede. Memento so vsem, ki mislijo, da se bo vladalo povsod s starimi metodami po geslu zahrbtnih intrig, groženj, zaporov in — bičem sumničenja. Polagati bo treba račune za zamujene dobrine in pokazati nove načrte vsem javno in ne za kulisami. Množice bodo hotele moč v svoje roke, ker so skušale, kaj

pomeni za njihove glave in hrbte, njihove žene in otroke, polja in žepe — triletno vojskino gorje, delo skrivnostno zaprtih diplomatov.

Da, politika bo morala biti popolnoma demokratična. Za to načelo se bodo borili zlasti delavski sloji bolj kot kdaj prej z vso silo in voljo ljudske množice.

Kontrole in javnega računa bodo zahtevale od vseh, ki jih sila časov še ni dovolj naučila, da je prosta kritika nujno potrebna in obče koristna zahteva javnega zdravja.

Upamo, da bodo to zvanje umeli v širši in ožji domovini krogi, ki jim je bila izročena v roke skrb za celoto. Pomni naj, da gre novi razvoj v — radikalno socijalno smer. Po vojski se prične — likvidatura...

Novo ministrstvo.

Važna novica: vojskujemo se že zdaj tretje leto, trdnjavo osrednjih vlesil hočejo kleti naši sovražniki za vsako ceno z lakoto prisiliti, da se ukloni in da se uda oholemu Angležu, ki bi rad vladal celemu svetu; Anglež sicer zna, da krši s svojim nastopom mednarodno pravo, a kdo se je še kdaj zanimal za papirne cunje, kadar so pričele države delati politiko z drugimi sredstvi, kakor olepšujejo izraz vojska, ki, pa recite kar hočete, prav za prav ne spada v našo dobo public o človekoljubju, bratstvu in o svobodi, katere publice pa seveda naša doba tolmači tako, da to velja le močnejšim, za nasprotnika pa ne!

Vojska je povzročila velikansko draginjo na eni strani, na drugi strani pa nekaterih živih prav občutno primanjkuje. Podraženja živih je bilo pričakovati, ko se je pričela vojska, da bo pa tako manjkalo živih, pa prav za prav ne, saj v naši državi ne, ki je, recimo kar hočemo le po svoji večini kmečka država, samo da poljedelstvo ni na tistem višku, na katerem bi lahko bilo, če bi se bilo v celi državi (Ogrske seveda ne izvzemamo) za povzdigo obdelovanja polja res tudi dovolj storilo, a ker se to ni zgodilo, nam pa zdaj na vseh koncih krajih primanjkuje živih. Le en zgled: Kranjska mora uva-

žati nekaj žita od drugod vsako leto, ker ga sama ne pridela dovolj. Ljubljansko Barje bi, če bi bilo osušeno, lahko pokrilo tisto množino žita, ki ga Kranjski manjka, pa še iz dežele bi lahko šlo, če bi se ne bilo osuševanje Barja toliko časa zavlačevalo. In vprašamo ali se ravno med vojsko tudi osuševanje Barja ne zavlačuje? Ali je to zavlačevanje potrebno? Ali so poklicani činitelji v tem eminentno agrarnem vprašanju storili z vso odločnostjo svojo dolžnost?

Če bi se ozirali še naprej samo po Kranjski, koliko takih reči bi še lahko navedli. Koliko hudournikov in rek z neurejenimi strugami trga in uničuje rodovitno zemljo. Zakaj smo tako nazadnjaški?

Navezani smo toraj glede na živila le na inozemstvo in na Ogrsko, ki je v mirnih časih rada kupčevala z nami, zdaj pa skrbi v prvi vrsti za to, da jedo na Mažarskem beli kruh, za nas Avstrijce imajo pa od časa do časa v njih državnem zboru le lepe besede, kot da bi beseda sama koga nasitila.

Veliko se je pri nas pisalo, veliko paragrafov glede na prehrano, z ozirom na oderuštvo itd. so izdali. Ali je kaj pomagalo? Saj se svet norčuje iz papirnih nakaznic na lepe stvari, ki jih pa ne dobiš, s papirjem se pa le ne naitiš. Dve leti se že peča zdaj naša javnost z vprašanjem, kako naj se reši prehrana. Pomanjkanje živih smo čutili že v prvem poletju vojske. Takrat že se je zahteval urad, ki naj prevzame prehrano v roke. Reklo se je, naj se v ta namen ustanovi posebno ministrstvo. Pa so le cincali in se obotavljali, ker so se bali zdražiti tiste ljudi, ki so si znali na način, ki je sicer njim samim pohvil blagajne, a ki sicer ni bil čeden, mehko postlati.

Čim dlje pa traja vojska, tim bolj nujno je postalo vprašanje, da se uredi vprašanje prehrane armade in zaledja, kakor pravijo zdaj med vojsko civilnemu prebivalstvu.

Sicer pa posledic skržene prehrane ne čutimo samo mi, ampak tudi naši sovražniki, dasi jim je cel svet odprt. Lord Robert Cecil mora kot nadzornik preskrbe živih Angležem skrbeti, da dobe, kar potrebujejo, Francija bo tudi dobila ministrstvo za prehrano, celo v

Rusiji si morajo činovniki beliti glave, kako naj zamaše lačne želodce. Nemčija ima že dolgo časa diktatorja živil.

Med vojsko je ta reč nad vse nujna. A tudi po vojski kar čez noč ne bo ustavila svojega delovanja, o tem smo trdno prepričani.

Pod Stürgkhom že se je marsikaj storilo in še več govorilo, kako naj se uredi prehrana. Kar se je storilo, se ni obneslo. Koerber je hotel več, a izpeljati svojih načrtov ni več mogel. Zdaj se je pa storil odločni korak. Imenovan je minister: polkovnik Höfer, ki bo moral skrbeti za prehrano naroda. Upamo, da bo zdaj bolje preskrbljeno, kot je bilo dozdaj. Ob tej priliki recimo tudi besedo o novem Clam-Martincevem ministrstvu. Bodočnost pokaže, kako bo vladal. Zdi se nam pa le, da bo nova vlada le preveč gledala na potrebe severnih dežel, one južnih bo pa prezirala ne namenoma, ampak za to, ker v vladi ni nobenega ministra, ki bi poznal naš jug. Avstrijski Jugoslovani bi morali imeti svojega ministra v vsaki vladi ne samo glede na narodno potrebo, marveč tudi s stališča gospodarskih koristi juga, katerega koristi se precej razločujejo od koristi severnih avstrijskih dežel, ki so gospodarsko bolj odvisne od severnonemških gospodarskih kupčijskih središč kot od naših južnih ob Adriji.

Vojska in alkoholizem.

Tajni zdravstveni svetnik prof. dr. Albert Eulenburg je objavil razpravo o vojski in o alkoholizmu. Med drugim izjavja: Izvzemši vojnih spekulantov in vojnih oderuhov in maloštevilnih vojnih zagrizencev se splošno čuti, kakšna nesreča da je vojska. Nobene nesreče ni pa brez sreče. Saj glede na alkoholno vprašanje je pokazala in celo odpravila več zlov, ki jih povzroča alkohol.

V širših ljudskih plasteh je vojska naravnost vzgajala. Oblasti, posebno vojaške, so pijačevanje precej omejile. Ne sicer enakomerno, tudi ne povsod in ne načrtoma in dosledno, vsled česar tudi uspeh ni enakomeren. Ne ta-

jimo, da zadnje čase vlada v tem oziru že nekaka mlačnost. Toži se v bolnišnicah, da prihajajo z izprehodov bolniki, ki so sicer solidni natrkani nazaj, da jih morajo za to kaznovati. Vsekakor se pa mora napredek med vojsko v tem oziru pozdravljati, posebno če se še upošteva, s kakšnimi težavami se je moral v mirnih časih boriti protialkoholni pokret za svoj obstoj.

V Nemčiji so celo mobilizacijo izpeljali brez alkohola. To se je tako izkazalo, da je vojno vodstvo odločno nastopilo proti zlorabi alkohola. Temu zgledu so sledila tudi nadomestna generavna poveljstva doma; celo civilne oblasti niso zaostale. Omejili so žganjetoč, prepovedali prodajati žganje mladim, prej so določili policijsko uro, nastopili so proti zloglasnim gostilnam, katerih število se je za to na primer samo v Berlinu znižalo od 1000 na 300.

Tudi pri naših sovražnikih je protialkoholno gibanje napredovalo. Zdi se, da so omejili zlorabo z absintom, ki je še v vojski 1870/71 igral veliko vlogo, proti kateri zlorabi so se zdravniki dolgo brez uspeha borili. Na Angleškem je šel kralj z dobrim zgledom naprej in se je odpovedal alkoholu. Tudi delavce in vojake vzgajajo v treznosti. Najradikalnejši korak so, kakor znano, storili v Rusiji. Predno je izbruhnila pričakovana vojska, so popolnoma prepovedali uživanje alkohola, da si je bil žganjetoč v Rusiji monopol. Priznati se mora, da je to v Rusiji dobro vplivalo. Kako je zdaj tam v tem oziru, se ne more nadzorovati, a v časopisih se čita, da se pod drugim imenom le izdela in proda veliko alkohola. Zdravniki so na zdravniškem kongresu v Moskvi tožili, da so se lekarne izpremenile v žganjarne, kjer se sme žganje na zdravnikov recept točiti, a neki petrogradski zdravnik je baje izstavil sam 5000 receptov na žganje. Pravijo, da se je v Rusiji na kmetih vgnezdila domača žganjekuha. A bodisi že kakorkoli: uče nas le te okolnosti, da je boj proti alkoholu vsled vojske napredoval.

Pred vojsko se je že vodil boj proti žganim pijačam. Z narodnega gospodarskega vidika se je povdarjalo, da ne gre variti žganja iz žita, krompirja, sadja, sladkorja itd., ker to živila podraži. Kar je držalo že prav za prav v miru, drži še bolj zdaj in se mora zato vsaj med vojsko varenje žganja omejiti na neobhodno potrebno množino v zdravstvene namene.

Tudi glede na pivo se je varenje med vojsko omejilo in se bo moralo še bolj, kot se je že, dati bo to posebno zadelo Bavarsko in Avstrijo z njih nasadi hmela.

Proti žganju se priporoča v nadomestilo zdaj vino, če je tudi pitje vina škodljivo. Sicer se je pa vino močno podražilo, vsled česar se je pitje vina samo po sebi precej omejilo.

Po vojski se mora računati z alkoholnim monopolom. Vsekakor se bo moralo znižati tudi število dovoljeni novim žganjetočom.

Koliko stane svetovna vojska?

V tridesetih mesecih vojske:

360 tisoč milijonov kron.

V Avstriji 42, v Nemčiji 65, v Angliji 80, v Franciji 66, v Rusiji 55, v Italiji 18 tisoč milijonov kron. Na vsakega prebivalca v Avstriji odpade 870, v Nemčiji 980, v Angliji 1740, v Franciji 1790, v Rusiji 360, v Italiji pa 500 kron.

Navedene številke nam nudijo strašno podobo uničenja. Računalo se je, da je bilo narodno premoženje držav zapletenih v vojsko vredno petnajsto do dvatisoč milijonov kron. V dveh letih in pol je požrla najdražja vojska, kar jih je že bilo, petino vsega, kar si je prihranilo veliko rodov. Vse navedene ogromne vsote se res niso izpremenile v dim; veliko je odpadlo na industrijo, na plače delavcem. A kljub temu je šlo veliko v dim. Vsaki mesec so se povišali izdatki za vojsko. Zdaj izdajo za vojsko vsaki dan nad 400 milijonov kron. Pri nas v osrednjih evrop-

Skopuh.

H. Conscience.

Tis je vstal, kot da že odhaja, a je še obstal in rekel navidezno prosto-dušno:

»Kaet, pravkar ste rekla, da mi dedščina še lahko uide. To bi bilo slabo za Vas, ker bi tudi Vam ne mogel izplačati Vašega deleža.«

»To uvidevam,« se je smehljala Kaet, »a pomirite se, nihče Vam pač ne bo dedščine odjedal.«

»Tim bolje za naju oba, a previdnost je potrebna. Cecilija mi je sicer svoj delež prostovoljno odstopila in še danes, ko sem ji dajal nekoliko upanja, jo je trdovratno odklanjala. A drugi so, ki nimajo nobene pravice na kaj, a bi radi vdrli v našo hišo in zato širijo govorice, da je stric Jan na smrt bolan. Ljubo bi mi bilo, če natočite ljudem čistega vina in vsakemu poveste, da tra-

pi starca le protin. Ni li res, to boste storila?»

»Vse bom storila in rekla, kar Vam je prav,« je odgovorila Kaet.

»Le pustite Tis; saj veste, da nisem padla na usta.«

»Še nekaj, Kaet. Povedati Vam moram, da se ne boste čudila. Stric Jan hoče, da mu le jaz strežem. Prej ga zato ne boste videla, dokler ne bo mogel priti iz svoje sobe.«

»Saj je bilo tudi tako, dokler še ni bil bolan; zato se tudi ne bom čudila.«

»Kadar ne bom doma, ne boste nobenega spuščala v hišo. Vrata boste imela vedno zaprta, naj že kdo trka ali ne?«

»Storila bom, kar zahtevate. Več Vam ne morem reči.«

»Dobro! Če ne boste prijateljsko in pametno delala, bi moral iskati drugo žensko; vse bi bilo med nama končano!«

»Le mirno in brez skrbi pojdite domov, Tis,« je rekla vdova in vstala. »Če ne boste z menoj zadovoljni, tudi s kako drugo ne bote.«

»Na svidenje popoldne, ali pa še prej, če morete. Tukaj Vam dam nekaj denarja. Vidite, da nasproti Vam nisem skop.«

Dva franka ji je stisnil v roke, zapustil je kočjo in izginil za gozdom.

Kaet je gledala nekaj časa za njim, nato je pa rekla zaničljivo se smehljajoč:

»Aj, le poglej, kakšen je ta hinavski vrab! On misli, da sem mu prodala svojo dušo na prazne obljube! Kaj se mora na samostanskem dvoru pač goditi, da išče sokrivke? — No, jaz naj mu pomagam, da bo ogoljufal tega do brotljivega angelja, Cecilijo, in ji njeno dedščino oropal? Kaj pa misli, hinavski judež, da sem jaz? Zdaj ga imam hudobneža. Ne bo mi več ušel! To mu

skih državah niso tako visoki kot v Franciji in v Angliji, a v Nemčiji le presegajo vsaki mesec dva tisoč milijonov mark; pri nas se pa že tudi bližajo dvema tisočema kron, 360 tisoč milijonov, ki lahko dosežejo še 400 tisoč milijonov kron, bo potrebovalo vsako leto 20 tisoč milijonov. Obrestovanje državnih dolgov bo zahtevalo velikanske vsote, a upati je le, da se bodo rane po-
lagoma zacelile.

Okno v svet.

Velik dveurni spored v Kino Centralu bo prihodnjo nedeljo 14. t. m. in v ponedeljek 15. t. m. Videli bomo **drugi del slovesnega kronanja našega cesarja za ogrskega kralja v Budimpešti**; dalje je na sporedu igrokaz »Iz življenja zlatolaske«, v kateri nastopa slavljena filmska prvakinja Lote Neumann, in najboljša letošnja veseloigra »Gospodična Vihra«, v kateri nastopi živahna Lisa Weiss, ki bo postala ljubljene občinstva.

Črne piva ne bodo letos varili v Berlinu, da bodo varčevali z ječmenom.

Protialkoholno gibanje na Angleškem. Na Angleškem se časopisje toplo zavzema za prepoved točenja alkohola. Abstinencem se je pridružila zveza zgraditeljev ladij, ki je naslovila na Lloyd Georgea krepko vlogo za zahtev, naj se vživanje alkoholnih pijač na celim Angleškem prepove. Sicer so pa na Angleškem že zdaj gostilne odprte le nekaj ur na dan. Viski (žganje) in pivo sta slabejša. Stremijo pa za tem, da se vživanje alkohola sploh prepove.

Rusijo stane vojska povprečno vsaki mesec 1250 milijonov rubljev.

Omejitev kave. Bodoča nakaznica na kavo bo obsegala odrezke za osem in ne več za šest tednov, ker kave primanjkuje.

Podraženje prehrane kaznjencev. Pristojbine za prehrano kaznjencev zaprtih v preiskovalnem zaporu so se za leto 1917 zvišale takole: V okrožju dunajskega višjega deželnega sodišča za en dan (Nižje in Zgornje Avstrijsko in

je moral pravični Bog vdahniti! Ravno na me se je moral spomniti!

Zamišljeno je nekaj časa še stala, smeh ji je zginil z obraza, ki je postal milejši. Z veselo žarečimi očmi si je rekla:

»Ceciliji njeno dedščino in naklonjenost zopet pridobiti; njej in Bartu, mojem dobrotniku povrnuti usmiljenje, goljufa kaznovati; z zlom se vojskovati in ga premagati... o, to mora biti lepo! Moliti hočem, da bom modra in da bo uboga vdova premagala hudo-bijo.«

Zapustila je kočo in odhajala po stezi. Spomnila se je na to denarja, ki ji ga je bil stisnil Tis v roko. Z grenkim smehom ga je nekaj časa ogledovala, a vrgla ga je nato čez drevesa, roki si je pa obrisala s predpasnikom, kot da bi si jih bila umazala.

Solnograško) 1 K 16 vin.; v okrožju graškega višjega dež. sodišča (Štajersko, Koroško, Kranjsko) 1 K 60 vin. (lani 78 vin.); v tržaškem okrožju 1 K 81 vin. (lani 83 vin.); v inomoškem okrožju 1 K 22 vin. (lani 1 K 5 vin.); v graškem 1 K 2 vin. (lani 83 vin.); v brnskem 88 vin. (lani 68 vin.); v krakovskem 82 vin. (lani 72 vin.); v lvovskem 92 vin. (lani 82 vin.); v zadrskem 1 K 39 vin. (lani 84 vin.). To velja za zapore pri sodiščih. V kaznilnicah so pa določili preskrbnino kaznjencev na dan z 1 K 75 vin., kaznjencam pa z 1 K 17 vin.

Koliko je mohamedancev na svetu. Davis Trietsch je naračunal, da je bilo l. 1914 v Afriki vsaj 58 milijonov, največ 100 milijonov, v Ameriki 108.000, v Aziji vsaj 170, največ 210 milijonov, v Avstraliji 29.000, v Evropi 9.145.000 mohamedancev. Skupno je toraj najmanjše 245 in če se najvišje ceni, 319 milijonov mohamedancev na svetu.

Vojska in zločinci. V porotni razpravi v Anuru radi umora proti delavcu Geronsatu Fresnesu je rekel njegov zagovornik: »Decourty je bil priden delavec. Dobro se je obnašal. Trdo je delal. Srečno je živel sredi svojcev. Na njegovo nesrečo se je pričela vojska: postopati je pričel, ker ni bilo dela in stradal je. Decourty ni imel dela; bolelo ga je, ker je bil s svojo rodbino v bedi. Pomagati si ni mogel. In takrat ga je premagala izkušnja...«

Iz pisma nekega ruskega častnika. Neki ruski častnik je pisal neki usmiljenki: Svoje delo pričenjate v strašnem času. Etapski prostor je veliki bahanal; v sredi šakalov boste, ki za lahko pridobljeni denar kot naši sosede lahkomišljeno žive. Razkošno se goste, ko razsaja strašna beda. O, kako jih sovražim! S svojimi ženami se vozijo v avtomobilih; mi pa svojih patronov ne moremo privažati in ne moremo svojih ranjencev odpošiljati! To so šakali etape, ki glodajo naš hrbet in ki nam izsesavajo kri. Našo slabost izrbljajo, ko se moramo mi vojskovati s strašnim sovražnikom. V grdih orgijah se veseljačijo in zapravljajo denar namenjen za strojne puške, patrone, kroglice in za toplo obleko.«

Henderson o štirizvezi. C. kr. korespondenčni urad je poročal 8. t. m. iz Londona: Angleški minister in član vojne sveta Henderson je rekel poročevalcu newyorškega lista »New-York Tribune«: Nemška vojaška velsila mora biti uspešno nadzorovana po kaki vladi, ki se ozira na moralne temelje, če pa to ne gre, se mora njena moč tako oslabiti, da ne bo več nevarna. Pruski militarizem se je organiziral, je pristavil Henderson, v stremljenju, da doseže svetovno nadvlado z nepostavno uporabo vojaške sile. Če kdo o tem dvomi, naj čita, kaj se je avgusta leta 1914 pisalo v Nemčiji o vojnih smotih in naj primerja, kako se zdaj o tem govori. Res je, dolgo že nismo čuli, da si hoče priboriti Nemčija pot pod solnce, a to ni tisto razpoloženje, ki je vladalo, ko se je pričela vojska. Nemčija zato ni podvrgla velike svoje vojaške moči moralnim omejitvam in jih

ni v em smislu uporabljala. Dokler se to ne izrpemeni, moramo izsiliti, da se bo blodna njena politika izpremenila, in se moramo zavarovati, da ne bo več nevarna. Če sodite, da lahko sklenemo mir po stanju, kakršno je vladalo pred vojsko, ne pozabite, da Nemčija, ko se ji ni posrečilo premagati sovražnike, je premagala svoje zaveznike. Nemčija je popolnoma podvrgla svoji volji Avstrijo, Turčijo in Bolgarijo. Osrednja Evropa je politično dejstvo. Take mogočne vojaške velesile ne moremo prenesti. (Dokler bodo Angleži tako krivično sodili, seveda ni mogoče misliti, da bi se sklenil mir. Op. ur.)

Nakopičenje živil na Ogrskem. Predsednik prehranjevalnega urada je odredil, naj se na Ogrskem zopet popiše zaloge živil. Popisali jih bodo v vseh zasebnih stanovanjih na Ogrskem. **Zasebniki bodo smeli imeti le toliko živil, kolikor jih za eno leto potrebujejo.** Radi lepšega bodo na Ogrskem uvedli tudi nakaznice za živila.

Beda med izobraženim proletariatom. Budimpeštanska policija je 8. januarja 1916 preiskavala sumljive hotele. 90 žensk so ob tej priliki zaprli. **Med njimi je bilo 22 nemških vzgojiteljic...** Radi nalezljivih boleznih so morali takoj 36 teh žensk poslati v bolnišnico.

Podpora ruski industriji. Ruska vlada namerava dovoliti tvorniškimi podjetjem predujem v višini 10 milijonov rubljev.

Kakšne mirovne pogoje zahteva nemški narodni odbor. V Berlinu je 8. t. m. zboroval pod predsedstvom kneza Wedla nemški narodni odsek, ki je sklenil sledeče zahteve glede na mir: 1. Mir ne sme biti samo mir Nemčije, marveč tudi njenih zaveznic, ki bo zagotovil, da bodo zvezne države tudi po vojski složne. 2. O z orožjem osvojenimi ozemlji naj se odloči z ozirom na dejanski vojni položaj in s strogim upoštevanjem nemških koristi. Predvsem naj se meje preurede tako, kot to zahtevajo strateški vidiki. Geslo osvojevalne politike naj nas ne plaši. 3. Svoboda morja naj se ne zavaruje le nam, marveč vsaki neangleški državi. 4. Vse kar smo imeli dozdaj s kolonijami vred se mora vrniti. 5. Vojni odškodnini v primeri z žrtvami se ne smemo odpovedati.

Ranjeni udje so proti bolečinam in prehlajenju posebno občutljivi. Zato je potrebno, že za pomirjenje imeti pri hiši zanesljivo, bolečine tolažeče sredstvo. To je prav lahko mogoče, ker dobimo Fellerjevega staropreizkušene, bolečine tolažečega rastlinskega esenčnega fluida z zn. »Elzafluid« (predvojne cene) 12 steklenic kamorkoli franko že za 6 K. To dobro domače zdravilo služi izbornu v pre mnogih slučajih proti vsakovrstnim bolečinam in za negovanje telesa. Njegov dobrodejni učinek so preizkusili številni zdravniki in ga javno potrdili. Tudi je dokazano razgrnjenih več nego 100.000 zahvalnih pisem. »Elzafluid« se naroči edino pristen od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 264 (Hrvaško). Kdor trpi na težkocah prebave, lahko tudi obenem naroči Fellerjeve prebave pospešujoče, voljno odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elzakroglice«. 6 škatlic stane franko samo 4 K 40 v, 12 steklenic franko 8 K 40 v. Na izvrstnem glasu pa stoje tudi vsi drugi »Elzapreparati« in bi radi še tu opozorili na izbornu sredstvo proti kurjim očesom: Fellerjev turistiški obliž z znamko »Elza« v kartonih po 1 K in 2 K. Proti migreni hvalijo Fellerjevo mentolsko stoglo z zn. »Elza«, karton 1 krono (b)

Svetovno gospodarstvo v vojni.

Najslabše letine. — Oslabljeni izvoz vojskujočih se držav. — Strašna draginja na svetovnem trgu.

Pred 50. leti, ko se je bila v ameriških Združenih državah vojska med severnimi in južnimi državami: šlo je za odpravo suženjstva, v Evropo niso mogli izvažati iz južnih držav bombaža. Na evropskem gospodarskem trgu je povzročilo veliko zmedo, ker je ta predmet izostal. Tvorilnice takrat še niso bile tako razvite, kot so zdaj, vse je bilo v Evropi izvzemši Anglije zavisno od poljedelstva. Sedanja triletna vojska in zapora sta pa popolnoma prekrnili sedanji red. Nadvlada Anglije v svetovni trgovini sicer ni zrušena, a le močno omejena; Amerika in Japonska se pripravljata, da se bosta polastili lepega kosa svetovne trgovine.

Zapor surovin ni mogla preprečiti, da so tvornice v Avstriji in Nemčiji kolikor toliko vzdržale obrat. Kljub zapori najpotrebnejše stvari za armado in zaledje izdelujejo.

Draginja seveda, ta nas zelo tare, a čutijo jo tudi pri sovražnikih, če tudi imajo odprto morje in v popolnem obsegu odprti uvoz. Ena sama slaba letina je skrčila zaloge žita na celem svetu za četrtino. Preskrba se mora pokrivati že iz zadnjih zalog. Cene pšenice, mesu, masti, kolonialnemu blagu in mnogih kovin so dosegle take višine, kakor še nikoli prej. Povprečno so se zvišale cene na celem svetu blagu še enkrat toliko, kakršne so bile pred vojsko.

Poljedelstvo med vojsko.

Pri desetih dunajskih bankah so se povišale vloge, odkar je izbruhnila vojska, za 630, pri petih dunajskih hranilnicah za 178, pri sedmih praških bankah in hranilnicah za 140 milijonov kron.

Cene kravam so znašale za 100 kg l. 1915. 250, l. 1916. 380 K; surovemu maslu za 100 kg 500 K l. 1915; za 100 kg 850 K l. 1916.; senu pri 100 kg 9 K l. 1915.; pri 100 kg 13 K l. 1916.

Samo pri nižjeavstrijskem hipotečnem zavodu se je vrnilo leta 1915. 10. leta 1916. pa 12 milijonov kron dolga.

V Avstriji preživi kmetijstvo 48 odstotkov, na Ogrskem pa 70 odstotkov ljudi od zemlje.

V rodovitnih pokrajinah so vojaški konji poteptali polja, strelski jarki so jih prepregli. Obdelalo se je polje le površno, manjkalo je gnoja in delavnih sil; vreme ni bilo ugodno letini; slabe letine so tudi deloma posledice vojske. Visoke cene in neomejeno gospodarstvo na notranjem trgu je povišalo dohodek zemljišč. Veliko kmetov je sicer pričelo svoj kapital, poklali so tudi živino, ker jo niso mogli krmiti, a večina je le veliko prihranila. Razdolženje kmeta, ki je belilo tolikim rodovom glave, je med vojsko zelo na-

predovalo. Dolgove so dolžniki odpo-vedavali in vračali, velike vsote so vložili v rafajznovke. Kmetje bodo mogli kupovati stroje, izboljšati zemljišče in nadomestiti s stroji delovne sile. Posebno se to pozna na Ogrskem.

Kako se obrestujejo državni vojni popirji?

Avstrijsko vojno posojilo se obrestuje s 6 1/2%, ogrsko s 6 1/4%, nemško s 5 1/2%, angleško s 4 5/8%, francosko s 4 9/10%, rusko s 5 1/2%.

Neomajljivo zaupanje državljanov v finančno moč države je ostalo tudi med vojsko. Pet vojnih posojil je pokrilo v Avstriji in na Ogrskem 25 tisoč milijonov kron: dvakrat toliko, kolikor je znašalo skupno dosedanje breme državnih dolgov v obeh polovicah države. Navezani smo bili skoraj popolnoma na lastno moč, le za Nemčijo smo bili nekoliko naslonjeni pri kreditih za plačila v inozemstvu. Industrija in finančni kapital je pokrila vojna posojila.

V mirnih časih se bodo tudi v inozemstvu naši popirji radi kupovali. Nizozemski kapitalist kupuje že zdaj popirje nemškega vojnega posojila v svoji vrednosti po 67 odstotkov in ne dvomi, da bo dobil, ko se povrne mir, celo vsoto. Ko se bo sklenil mir, bodo v inozemstvu še rajši kot nemške sprejemali naše popirje.

Po sklepu lista. Preosnova delavskega bolniškega zavarovanja.

9. t. m. je izšla cesarska naredba, ki uvaža preosnovo bolniške postave. Izboljšana so določila o varstvu matere in dojenčkov, izplačevanje bolniške podpore podaljšano od 20 na 26 tednov; pogrebneine so tudi nekoliko zvišane. Izpremenjen je tudi obrtni red v toliko, da ne bodo smele porodnice delati 6 (zdaj 4) tednov. Poučeni smo, da gre pri tej preosnovi velika zasluga našemu poslancu in prijatelju dr. Kreku. Zahvaljujemo se mu!

Izvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva.

Predsedstvo Jugoslovanske Strokovne Zveze.

Ljubljana, 10. jan. 1917.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, lambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. Priznana nizke cene!

PRILJUBLJENA
je lepota in ona je za sleherni ženo sredstva, pridobiti si veljavo v družabnem življenju, v rodbini in na svetu. Lepota obraza, vratu in rok lahko vsaka ženska doseže po uporabi Fellerjeve pomade za obraz in varstvo polti »Elza«. Ista odstranjuje pege, nesnago, zakozna črve, mežoljce, naredi polt mehko, nežno in rožnato, in jo rabi mnogo tisoč žensk z velikim uspehom. Ne sme se pa uporabljati škodljivih sredstev, nego naroča naj se pristna pomada za varstvo polti »Elza«. Predvojne cene: 1 lonček stane 2 K kot dodatek. 2 lončka 5 K franko. Ravno tako priljubljeno je Fellerjevo boraksovo milo (80 vinarjev) in Fellerjevo limbarjevo milo (1 K). Dobiva se le pri E. V. Fellerju v Stubici, Elza trg št. 264.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc**.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovanski Strokovni Zvezi!

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.